

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 12.3.2014

Číslo: Ročník 24 (2014), Číslo 1

Sekce: Nové trendy

Název článku: Licence Creative Commons

Autor: Vanda Vaníčková

Zdroj: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20140118>

Licence Creative Commons

Vanda Vaníčková

Představte si nedělní odpoledne. Návštěva usazená v obývacím pokoji, servírujete bábovku. Všem chutná, jsou nadšení, ptají se na recept. „*To je můj recept, vymyslela jsem ho sama a vůbec jsem se ničím neinspirovala.*“ Řekli byste něco podobného? Možná ano, ale pouze pokud by to byla zcela pravda. Zkusme „autorské“ zásady při vaření či jakýchkoli jiných činnostech přenést i do práce s informacemi. Neuvést u vypůjčeného (či jen pouze něčím inspirovaného) textu, obrázku či pracovního listu citaci je totéž jako říkat: „*To je moje dílo...*“

Autorská práva vznikají s každým autorským dílem. Jejich porušování je v dnešní době častý problém laické i odborné veřejnosti. Knihovník, profesionál v práci s informacemi, by měl mít v základních otázkách jasno. Pokud chceme jednat nejen v souladu se zákonem, ale i v rámci slušného chování, neměli bychom nikdy zapomínat na citační etiku.

Internet. Dalo by se polemizovat, zda jeho rozmach nám život ulehčil, či jej naopak ztížil. V každém případě nám internet zprostředkovává obrovské množství informací. Opět se ale jedná o informace, které někdo vytvořil a s nimiž bychom podle toho měli zacházet. V roce 2001 byla ve Spojených státech profesorem práv Lawrenceem Lessingem založena nezisková organizace **Creative Commons**, která spravuje stejnojmenné licence – licence Creative Commons. Autoři textů či obrázků umístovaných na internet mohou díky této licenci ukázat nám, potenciálním zájemcům o tato díla, co s nimi můžeme bezplatně dělat neboli jak s nimi můžeme nakládat v souladu s autorským zákonem a autorskými právy. Pomocí speciálních ikon (viz obrázky pod článkem) autor přesně definuje, za jakých podmínek nám bezplatně dílo poskytuje. Je zcela na jeho rozhodnutí, jaké licence využije. Může se rozhodnout pro nejjednodušší a pro nás nejméně omezující licenci (BY - *uved'te autora*) nebo být náročnější a licence kombinovat (například BY - *uved'te autora*, NC - *nevyužívejte komerčně*, ND - *nezasahujte do díla*). Naší základní povinností je, ať je licence jakákoli, dodržet vždy to, co autor pro konkrétní dílo pomocí příslušných ikon požaduje. Obrázkové značky jsou nejčastěji umístěny v dolní části webových stránek, případně na konci textů či pod obrázky. S nadsázkou je systém Creative Commons označován jako podpis licenční smlouvy každým z nás. Vzhledem k tomu, že licence Creative Commons je americkou myšlenkou, fungují jednotlivé piktogramy ve formě anglických zkratk. K dispozici jsou však už dnes české weby přibližující svět Creative Commons. Nabízejí výčet všech licenčních kombinací s podrobným vysvětlením, uvádějí konkrétní příklady použití licence i návod, jak své vlastní dílo licencí opatřit.

Příklady licencí:

Více o licencích Creative Commons:

- Oficiální webové stránky CC: <http://creativecommons.org/>
- Stránky obsahují i generátor licence, pomocí kterého krok za krokem vytvoříte licenci ke svému dílu podle konkrétních požadavků (*nevyužívat komerčně, neupravovat...*). Důležitá místa a kolonky jsou přeloženy do češtiny.
- České webové stránky CC: <http://www.creativecommons.cz/>
- Příručka Veřejné licence v České republice: <http://www.creativecommons.cz/2013/02/05/stahnete-si-priručku-k-verejnym-licencim-a-creative-commons/>
- Časopis Ikaros: Gruber, Lukáš. *Licence Creative Commons a perspektiva jejich zavedení do českého*

prostředí. 2008, roč. 12, č. 3. <http://www.ikaros.cz/node/4612>

· Časopis U nás: Hubatková Selucká, Helena. *Kompetence k informačnímu vzdělávání*. 2013, č. 4 – volná příloha, s. 6-7.

© 2000-2010 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz · knihovna@svkhk.cz